פְּתוּחִים זֶה לָזֶה יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר, דְּאִם כֵּן (כג) * הֲוָה לֵיהּ פִּרְצָה וְגַם הַמְגֻפָּפִין אֲסוּרִים. (כד) [ל]וְכָל זֶה כְּשֶׁכָּתְלֵי קְטַנָּה (כה) נִכְנָסִין לַגְּדוֹלָה וּכְשֶׁכָּתְלֵי קְטַנָּה (כו) מֻפְלָגִים שְׁלֹשָׁה טְפָחִים מִכָּתְלֵי אֹרֶךְ הַגְּדוֹלָה, (כז) דְּאָז אוֹסֶרֶת הַגְּדוֹלָה עַל הַקְּטַנָּה (עַיֵּן לְקַמָּן סִימָן שע"ד סָעִיף ג'), דְּאִם לֹא כֵּן הֲוָה לֵיהּ (כח) נִרְאֶה מִבַּחוּץ וְשָׁוֶה מִבִּפְנִים (כט) וְנִדּוֹן מִשּׁוּם לֶחִי, וְכֻלָּם חֲשׁוּבִין מְגֻפָּפִין, וּכְאִלּוּ אֵין אֶחָד מֵהֶם נִפְרָץ לַחֲבֵרוֹ, וְאֵין נוֹתְנִין לָהֶם בְּאֶחָד מֵהֶם אֶלָּא בֵּית סָאתַיִם:

ל שָׁם (ד"ה והלכתא).

שסא דִּין גַּג הַסָּמוּךְ לִרְשׁוּת הָרַבִּים. וּבוֹ ב' סְעִיפִים:

א [א]גַּג הַסָּמוּךְ לִרְשׁוּת הָרַבִּים (א) [ב]בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה טְפָחִים [ג]וּלְמַעְלָה (א) מֵעֲשָׂרָה לְחָצֵר, הוֹאִיל וְרַבִּים (ב) מִשְׁתַּמְּשִׁים בּוֹ (ג) הֲרֵי זֶה כִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְאָסוּר לְבַעַל הַגַּג לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ (ד) מֵחֲצֵרוֹ עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ (ג) סֻלָּם קָבוּעַ מֵחֲצֵרוֹ. [ד]אֵיזֶהוּ סֻלָּם קָבוּעַ, (ה) כֹּל שֶׁקְּבָעוֹ שָׁם בֵּין לְחֹל בֵּין לְשַׁבָּת: ב [ה]חָצֵר שֶׁנִּפְרְצָה בְּמִלּוּאָהּ, * אוֹ בְּיוֹתֵר מֵעֶשֶׂר, לִרְשׁוּת הָרַבִּים, (ו) מְקוֹם

א עֲרוּבִין פ"ד (ע"ב). ב תּוֹסָפוֹת (ד"ה גג) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ תָּם. ג הָרַב הַמַּגִּיד בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א (עבודת הקודש ג א יא), בְּפֶרֶק י"ד (ה"ט). ד שָׁם בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א (שם). ה מִשְׁנָה שָׁם צ"ד (ע"א) וּבַגְּמָרָא שָׁם.

בְּאֵר הֵיטֵב

א (א) מֵעֲשָׂרָה. וְאִם תּוֹכוֹ עֲשָׂרָה, אַף עַל פִּי שֶׁמִּצַּד הֶחָצֵר אֵין בּוֹ עֲשָׂרָה, אֵין צָרִיךְ סֻלָּם. בֵּית יוֹסֵף: (ג) סֻלָּם. דְּגַלֵּי דַעְתֵּיהּ דְּסַלְּקֵיהּ לְגַג מִן רְשׁוּת הָרַבִּים בְּסֻלָּם קָבוּעַ:

בֵּאוּר הֲלָכָה

* הֲוָה לֵיהּ פִּרְצָה וְגַם הַמְגֻפָּפִין אֲסוּרִין. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כג). וְהִנֵּה הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ז) מְפַקְפֵּק בְּכָל זֶה, דְּאֶפְשָׁר דְּגַם לְקֻלָּא נֹאמַר כֵּיוָן שֶׁהוּא פָּרוּץ בְּיוֹתֵר מֵעֶשֶׂר נִתְבַּטֵּל הַמְּחִיצָה לְגַמְרֵי וְהָוֵי כְּאִלּוּ כֻּלּוֹ דָּרִין בְּיַחַד וּמֻתָּר כָּל צָרְכּוֹ, אֶמְנָם בְּתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס"ק יח) חוֹלֵק עָלָיו, עַיֵּן שָׁם:

ב * אוֹ בְּיוֹתֵר מֵעֶשֶׂר. כְּלוֹמַר, דְּאִם נִפְרַץ בְּמִלּוּאָהּ אֲפִלּוּ פָּחוֹת מֵעֶשֶׂר, אוֹ שֶׁנִּפְרַץ יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר וְנִשְׁאַר מִקְצָת הַכֹּתֶל. וְהַטַּעַם, דְּפָחוֹת מֵעֶשֶׂר אוֹ עֶשֶׂר

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

נַעֲשִׂים שָׁם חָצֵר לָאֶמְצָעִי, כֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ נַעֲשֶׂה הָאֶמְצָעִי כְּחָצֵר לַחִיצוֹנוֹת וְשָׁרֵי גַּם בּוֹ כָּל צָרְכּוֹ: (כג) הֲוָה לֵיהּ פִּרְצָה וְגַם הַמְגֻפָּפִין וְכוּ'. קָאֵי אַהָא דְּאִיתָא לְעֵיל כְּשֶׁהָאֶמְצָעִי מְגֻפָּף וְהָיָה בַּחִיצוֹן יוֹתֵר מִסָּאתַיִם דְּהוּא נֶאֱסָר וְהַמְגֻפָּף מֻתָּר, וְעַל זֶה קָאָמַר דְּאִם הָיָה הַפִּרְצָה יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר נִתְבַּטֵּל שֵׁם הַמְּחִיצָה מֵהַמְגֻפָּף (י) וּמִמֵּילָא גַּם הַמְגֻפָּף אָסוּר. וְעַיֵּן בֵּאוּר הֲלָכָה (ד"ה הוה): (כד) וְכָל זֶה כְּשֶׁכָּתְלֵי וְכוּ'. קָאֵי אַהָא דְּכָתַב לְעֵיל 'אֲבָל אִם אֶחָד בְּכָל אֶחָד מֵהַחִיצוֹנִים' וְכוּ': (כה) נִכְנָסִים לַגְּדוֹלָה. וּכְמוֹ שֶׁצִּיַּרְנוּ בְּתוֹךְ הַצִּיּוּר: (כו) מֻפְלָגִים. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁיֵּשׁ בֵּין קְצֵה כָּתְלֵי הַקְּטַנָּה עַד כָּתְלֵי הַגְּדוֹלָה שְׁלֹשָׁה טְפָחִים: (כז) דְּאָז אוֹסֶרֶת הַגְּדוֹלָה עַל הַקְּטַנָּה. תֵּבוֹת אֵלּוּ עַד תֵּבוֹת 'סָעִיף ג'' מֻקָּף בְּתוֹךְ הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁל עוֹלַת שַׁבָּת, וְנָכוֹן הוּא, וּמִכָּל מָקוֹם בְּדֹחַק יֵשׁ לְיַשֵּׁב גַּם בְּלִי הֶקֵּף, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר כְּמוֹ דְּקַיְמָא לָן לְקַמָּן בְּסִימָן שע"ד סָעִיף ג' לְעִנְיַן חָצֵר קְטַנָּה שֶׁנִּפְרְצָה לִגְדוֹלָה דְּאֵימָתַי הַגְּדוֹלָה אוֹסֶרֶת עַל הַקְּטַנָּה רַק בְּאֹפֶן זֶה, כֵּן הוּא הַדִּין בְּעִנְיָנֵנוּ: (כח) נִרְאֶה מִבַּחוּץ וְשָׁוֶה מִבִּפְנִים. הַיְנוּ דִּכְשֶׁעוֹמֵד בְּתוֹךְ הַגְּדוֹלָה נִרְאֶה שֶׁנִּשְׁאֲרוּ קְצָת כֹּתֶל בְּסוֹף הַקְּטַנָּה, וְאַף דִּכְשֶׁעוֹמֵד בְּתוֹךְ הַקְּטַנָּה אֵין הַגִּפּוּפִים נִרְאִים, מִכָּל מָקוֹם הָוֵי כְּאִלּוּ יֵשׁ גִּפּוּפִים גַּם לְהַקְּטַנָּה, וְאִי אֵין בֵּין כָּתְלֵי הַגְּדוֹלָה לְבֵין כָּתְלֵי הַקְּטַנָּה רַק פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים, אָז אָמְרִינַן לָבוּד וַהֲרֵי הוּא כְּסָתוּם עַד קְצֵה כָּתְלֵי הַקְּטַנָּה, וְאִם כֵּן הֲרֵי גִּפּוּפִים נִרְאִים מִבַּחוּץ וּמְהַנֵּי אַף לַקְּטַנָּה: (כט) וְנִדּוֹן מִשּׁוּם לֶחִי. לֶחִי אֵין שַׁיָּךְ לְעִנְיָנֵנוּ, אֶלָּא דִּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דִּכְמוֹ לַעִנְיַן לֶחִי קַיְמָא לָן דְּאַף דְּשָׁוֶה מִבִּפְנִים כֵּיוָן שֶׁנִּרְאֶה מִבַּחוּץ נִדּוֹן מִשּׁוּם לֶחִי, כֵּן לְעִנְיָנֵנוּ, אַף דְּהָעוֹמֵד בְּתוֹךְ הַקְּטַנָּה נִרְאֶה כְּפָרוּץ בְּמִלּוּאוֹ, מִכָּל מָקוֹם לְהָעוֹמֵד בְּתוֹךְ הַגְּדוֹלָה נִרְאֶה הַגִּפּוּפִין, חָשְׁבִינַן אוֹתָם גַּם לְהַקְּטַנָּה:

א (א) בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה טְפָחִים. דְּהַיְנוּ, שֶׁלְּצַד רְשׁוּת הָרַבִּים אֵינוֹ גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים וּלְצַד הֶחָצֵר הוּא גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, דְּאִלּוּ לֹא הָיָה גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים אַף לְצַד הֶחָצֵר, לֹא הָיָה מְהַנֵּי סֻלָּם כְּלָל, (א) דְּהָוֵי רְשׁוּת הָרַבִּים גָּמוּר כְּשֶׁרַבִּים מְכַתְּפִים עָלָיו, וּכְשֶׁאֵין מְכַתְּפִים עָלָיו (ג) הָוֵי עַל כָּל פָּנִים כַּרְמְלִית. אֲבָל הַשְׁתָּא כֵּיוָן דְּמִצַּד הֶחָצֵר הוּא גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, יֵשׁ עַל הַגַּג תּוֹרַת רְשׁוּת הַיָּחִיד וּמֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עָלָיו כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ סֻלָּם קָבוּעַ לַעֲלוֹת בּוֹ מֵחֲצֵרוֹ לְגַגּוֹ, דְּבָזֶה גַּלֵּי דַעְתּוֹ דִּמְסַלֵּק לְגַגּוֹ מִן בְּנֵי רְשׁוּת הָרַבִּים וְאֵין שַׁיָּךְ רַק לוֹ. (ג) וְאִם מִצַּד רְשׁוּת הָרַבִּים גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, אֵין צָרִיךְ סֻלָּם. וְאִם הַגַּג נָמוּךְ פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים מִכָּל צַד וּבְתוֹכוֹ עָמֹק עֲשָׂרָה טְפָחִים, כְּגוֹן שֶׁחָקֵק הַקַּרְקַע בְּתוֹכוֹ וְהִשְׁלִימוֹ לַעֲשָׂרָה טְפָחִים, (ד) דַּעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"א) דְּאֵין צָרִיךְ סֻלָּם, דְּאֵין שֵׁם כַּרְמְלִית עָלָיו כְּלָל דְּהוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד גָּמוּר. (ה) וְרַבִּים מֵאַחֲרוֹנִים חוֹלְקִין עָלָיו, וְדַעְתָּם [א]דְּמִדְּרַבָּנָן שֵׁם כַּרְמְלִית עַל גַּבּוֹ מִלְמַעְלָה כֵּיוָן שֶׁהוּא נָמוּךְ מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים מִכָּל צַד, וְצָרִיךְ סֻלָּם לְהַתִּירוֹ, וּבִפְרָט כְּשֶׁרַבִּים מְכַתְּפִין עָלָיו (ו) אֶפְשָׁר דְּהוּא רְשׁוּת הָרַבִּים גָּמוּר עַל יְדֵי זֶה, וַאֲפִלּוּ סֻלָּם לֹא מְהַנֵּי לְהַתִּירוֹ: (ב) מִשְׁתַּמְּשִׁין בּוֹ. שֶׁמַּנִּיחִין כּוֹבָעִים וְכֵלִים קְטַנִּים עַל הַגַּג: (ג) הֲרֵי זֶה כִּרְשׁוּת הָרַבִּים. לָאו כִּרְשׁוּת הָרַבִּים מַמָּשׁ, (ז) דְּאִי הָכִי לֹא הָיָה מְהַנֵּי סֻלָּם, אֶלָּא רוֹצֶה לוֹמַר (ח) כְּעֵין רְשׁוּת הָרַבִּים: (ד) מֵחֲצֵרוֹ. אֲבָל בַּגַּג מֻתָּר לְטַלְטֵל (ט) בְּכֻלּוֹ: (ה) כֹּל שֶׁקְּבָעוֹ שָׁם וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁעוֹמֵד שָׁם הַסֻּלָּם תָּמִיד, אֲבָל אִם לִפְעָמִים מְסַלֵּק לֵיהּ (י) הֲרֵי הוּא כְּמָאן דְּלֵיתָא: ב (ו) מְקוֹם הַמְּחִיצָה נִדּוֹן כְּצִדֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים. 'צִדֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים' בְּעָלְמָא נִקְרָא (יא) כְּשֶׁמַּעֲמִידִין אֲבָנִים גְּדוֹלוֹת אוֹ שֶׁנּוֹעֲצִין יְתֵדוֹת סָמוּךְ לַכֹּתֶל שֶׁלֹּא יַזִּיקוּהוּ קְרוֹנוֹת, וְהַהוּא אֲוִיר שֶׁבֵּינֵיהֶם נִקְרָא 'צִדֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים', וְדִינוֹ כְּכַרְמְלִית וְאָסוּר לְטַלְטֵל מִתּוֹכוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים. וְקָא מַשְׁמַע לָן, דְּאַף בְּעִנְיָנֵנוּ, אַף דְּלֵיכָא שׁוּם הֶפְסֵק בֵּין הֶחָצֵר לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְעָיְילִי בֵּיהּ רַבִּים לְהֶדְיָא וְדָרְסִי לֵיהּ, אֲפִלּוּ הָכִי אֵין דִּינוֹ רַק כְּצִדֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים וְשֵׁם כַּרְמְלִית עֲלֵיהּ, וְאָסוּר לְטַלְטֵל מִמָּקוֹם זֶה לַחוּץ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(י) וְהוּא הַדִּין דְּגַם הַחִיצוֹן מִמֵּילָא אָסוּר שֶׁהֲרֵי הוּא פָּרוּץ בְּמִלּוּאוֹ לְהָאֶמְצָעִי: א (א) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א). וּמַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם 'כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן שמ"ה סָעִיף י'', רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּדַעַת הַיֵּשׁ אוֹמְרִים שֶׁם דְּלָאו דַּוְקָא תִּשְׁעָה מְצֻמְצָמִין אֶלָּא הוּא הַדִּין עַד עֲשָׂרָה, וְהַמְחַבֵּר סָתַם כֵּן הָכָא דְּהָא כָּתַב לְקַמֵּיהּ 'הֲרֵי זֶה כִּרְשׁוּת הָרַבִּים'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַגְּרָ"א בְּאוֹת ד', עַיֵּן שָׁם: (ג) כֵּן מַשְׁמַע מֵהַגְּרָ"א סָעִיף קָטָן ב' דְּכָתַב דְּהָוֵי כַּרְמְלִית, וְעַל כָּרְחָךְ בְּאֵין מְכַתְּפִין עָלָיו, דְּאִי לָאו הָכִי סוֹתֵר עַצְמוֹ לְמַה שֶּׁכָּתַב בְּאוֹת ד': (ג) וְעַיֵּן בְּתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק"א) וּפְרִי מְגָדִים (א"א סק"ג) שֶׁכָּתְבוּ דַּאֲפִלּוּ אִם רַק לְצַד רְשׁוּת הָרַבִּים לְחוּד גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, גַּם כֵּן אֵין צָרִיךְ סֻלָּם: (ד) וְעַיֵּן בְּתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (שם) וּבְמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (סק"א) שֶׁכָּתְבוּ שֶׁטָּעוּת סוֹפֵר הוּא בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"א), וְגַם דַּעְתּוֹ בָּזֶה כְּדַעַת הָעוֹלַת שַׁבָּת (סק"א) דְּצָרִיךְ סֻלָּם: (ס) הָעוֹלַת שַׁבָּת (ס"א) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"א). וְגַם בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (שם) כָּתַב לְדִינָא דְּצָרִיךְ סֻלָּם: (ו) עַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים (שם סק"א) שֶׁמִּסְתַּפֵּק בָּזֶה: (ז) וְגַם הֲלֹא הָרַשְׁבָּ"א (פד: ד"ה גג) בְּעַצְמוֹ כָּתַב דְּעַל יְדֵי שֶׁגָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים מִצַּד הֶחָצֵר, לֵית עֲלֵהּ שֵׁם רְשׁוּת הָרַבִּים אַף שֶׁרַבִּים מְכַתְּפִין עָלָיו: (ח) הוֹאִיל וְרַבִּים מִשְׁתַּמְּשִׁין עָלָיו. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ"א (ד"ה ה"ז כר"ה) שֶׁהוֹכִיחַ מִזֶּה דִּבְעָלְמָא סְבִירָא לֵיהּ לְהָרַשְׁבָּ"א בְּעַמּוּד מִתִּשְׁעָה טְפָחִים עַד עֲשָׂרָה הָוֵי רְשׁוּת הָרַבִּים גָּמוּר, וְכָאן מֵחֲמַת שֶׁמִּצַּד הֶחָצֵר גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, עַל כֵּן מְהַנֵּי סֻלָּם, דְּאִי בְּעָלְמָא לֹא מְהַנֵּי מַעֲלַת מְכַתְּפִים בְּיוֹתֵר מִתִּשְׁעָה טְפָחִים, לֹא הָיָה לָנוּ לְהַחְמִיר בְּעִנְיָנֵנוּ בְּיוֹתֵר מִתִּשְׁעָה כְּלָל: (ט) וְסָתַם בָּזֶה הַמְחַבֵּר כְּדַעַת הָרַשְׁבָּ"א (שם) וְהַטּוּר, וּדְלֹא כְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם (פי"ד ה"ט) דְּאוֹסֵר בְּלִי סֻלָּם אֲפִלּוּ עַל הַגַּג [תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק"ג)]. וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים (א"א סק"ג): (י) רַשִׁ"י (פד: ד"ה סולם עראי): ב (יא) רַשִׁ"י (צד. ד"ה הני מילי):

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו"ע הרב (ס"ג) כתב שהוא כרמלית ולא מהני סולם להתירו.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הַמְּחִיצָה נְדוֹן כְּצִדֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהוּא כַּרְמְלִית (ז) (כְּמוֹ) שֶׁהוּא הָחָצֵר. (ח) [1]וְאִם נִפְרַץ בְּקֶרֶן זָוִית, אֲפִלּוּ (ט) בְּפָחוֹת מֵעֶשֶׂר (י) אָסוּר. (יא) וְכֵן בַּיִת שֶׁנִּפְרַץ בְּקֶרֶן זָוִית, אֲפִלּוּ בְּפָחוֹת מֵעֶשֶׂר, וְנִפְרַץ גַּם הַקָּרוֹי (יב) * עַד שֶׁנִּשְׁאַר בַּאֲלַכְסוֹן, אָסוּר. [2]אֲבָל פִּרְצָה שֶׁאֵינָהּ בְּקֶרֶן זָוִית, אָמְרִינַן בָּהּ פִּי תִקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם (יג) אֲפִלּוּ בְּיוֹתֵר מֵעֶשֶׂר, [3]וְהוּא (יד) שֶׁלֹּא יְהֵא פִּי תִקְרָה מֻשְׁפָּע, דְּלֵיכָּא פָּה. הַגָּהָה: (טו) * וְיֵשׁ אוֹמְרִים (טז) דְּבָעִינַן גַּם כֵּן בְּרוֹחַב הַקָּרוֹי אַרְבָּעָה טְפָחִים (תוספות (ד"ה קולב) והרא"ש (סימן ז) פרק כיצד מְשתתפין (פו:) וסמ"ג (עילוים רמד ע"ג) וטור). *וְאָמְרִינַן פִּי תִקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם אֲפִלּוּ בְּשִׁתֵּי מְחִיצוֹת (יז) אִם יֵשׁ כָּאן שְׁתֵּי מְחִיצוֹת שְׁלֵמוֹת דְּבוּקוֹת זוֹ בָּזוֹ, אֲבָל (יח) זוֹ כְּנֶגֶד זוֹ לֹא (טור):

ו משְׁנָה שָׁם וּכְרַבִּי יוֹסֵי וּלְחָמְרָא. ז שָׁם (ע"ב) פְּלוּגְתָּא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל, וּכְלִישָׁנָא בַּתְרָא וּכְרַב. וְכֵן כָּתַב הָרא"ש (סי' ג) דְּבָשָׁל סוֹפְרִים הַלָּךְ אַחַר הַמַּקֵּל, וְכֵן נִרְאֶה דַּעַת הָרי"ף (לא.) וְהָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק י"ז (הל"ה), וּשְׁאָר פּוֹסְקִים. ח מַהָא דַּעֲבִיד כִּי אֲרִזֵילָא, כ"ה (ע"ב) וּכְפֵרוּשׁ רַשׁ"י (ד"ה אמרי).

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁהוּא רְשׁוּת הָרַבִּים. וְאִם כַּרְמְלִית סָמוּךְ לֶחָצֵר, מַתִּיר, דְּמִכַּרְמְלִית לְכַרְמְלִית קָמְטַלְטֵל. וּבִרְשׁוּת הָרַבִּים שָׁלָנוּ (יג) יֵשׁ לְהַחְמִיר: (ז) **כְּמוֹ שֶׁהוּא הָחָצֵר.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, כְּמוֹ שֶׁהֶחָצֵר גּוּפָא שֵׁם כַּרְמְלִית עָלֶיהָ מֵחֲמַת שֶׁהוּא פָּרוּץ בְּרוּחַ רְבִיעִית, כֵּן הוּא גַּם כֵּן מְקוֹם הַמְּחִיצָה. וְנִמְצָינוּ לְמֵדִין מִלָּשׁוֹן זֶה שְׁנֵי דְּבָרִים, אֶחָד, דְּהֶחָצֵר זֶה (יג) אָסוּר לְטַלְטֵל כִּי אִם בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת. שֵׁנִית, דְּמִמְּקוֹם הַמְּחִיצָה לְתוֹךְ הֶחָצֵר מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, דְּתַרְוַיְהוּ שֵׁם כַּרְמְלִית עֲלֵיהֶ וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן שמ"ו סָעִיף ב' וְג': (ח) **וְאִם נִפְרַץ בְּקֶרֶן זָוִית.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁהִפְרִיצָה אָכְלָה בִּשְׁתֵּי הַכְּתָלִים שֶׁל הֶחָצֵר בְּסוֹפָן זֶה אֵצֶל זֶה. וּמִשְּׁמַע בַּגְּמָרָא (ה:) דְּאִם הַפִּרְצָה נַעֲשָׂה בִּשְׁאָר מְקוֹמוֹת שֶׁל הַכְּתָלִים, אֲפִלּוּ הָיוּ בִּשְׁתֵּי כְתָלִים, כֹּל שֶׁאֵין בְּכָל פִּרְצָה יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת, שָׁרֵי. וְעַיֵּן שָׁם בְּתוֹסָפוֹת (ד"ה וחומר) דְּדַוְקָא אִם הָיָה הָעוֹמֵד מֻרְבֶּה עַל הַפָּרוּץ, הָא לְאוֹ הָכִי אָסוּר (יד) כְּשֶׁהַפִּרְצָה הוּא בִּשְׁתֵּי כְתָלִים, וְכֵן כָּתַב הָרַשְׁבָּ"א בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (ש"א סי' טו): (ט) **בְּפָחוֹת מֵעֶשֶׂר וְכוּ'.** דְּלֹא נוֹכַל לְכַוֵּן הַפִּרְצָה הַהִיא בְּשֵׁם פֶּתַח, (טו) דְּפִתְחָא בְּקֶרֶן זָוִית לֹא עָבְדִי אֱנָשֵׁי. וְדַוְקָא לְעִנְיַן פִּרְצָה אָמְרִינַן כֵּן, אֲבָל אִם עָשָׂה (טו) צוּרַת פֶּתַח, וְכָל שֶׁכֵּן אִם עָשָׂה שְׁתֵּי מְזוּזוֹת וּמַשְׁקוֹף מַמָּשׁ, בְּוַדַּאי שֵׁם פֶּתַח עָלֶיהָ וְשָׁרֵי: (י) **אָסוּר.** וּמִסְתַּבְּרָא דְּאִם הָיָה הַפִּרְצָה פָּחוֹת מֵאַמָּה אֵין לְהַחְמִיר [פְּרִי מִגְדִּים (א"א סק"ד)]. אֲכָל בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ לְהָרַשְׁבָּ"א (ש"א סי' טו) מָצָאתִי דִּמְשַׁלְשָׁה טְפָחִים וְעַד אַרְבָּעָה צְרִיכָה שְׁנֵי לְחָיַיִם, וְאִם הָיָה אַרְבָּעָה אֵין לָהּ הֶכְשֵׁר עַד שֶׁיִּמְעִיטֶנָּה מֵאַרְבַּע וכו', עַיֵּן שָׁם: (יא) **וְכֵן בַּיִת וְכוּ'.** כְּלוֹמַר, דְּלֹא תֵּימָא שֶׁאנֵי בַּיִת דְּאַף עַל פִּי דְּאֵין לְהַהִיר מֵחֲמַת פֶּתַח מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְּקֶרֶן זָוִית מִכָּל מָקוֹם אֵיכָא מִשּׁוּם פִּי תִקְרָה שֶׁעַל גַּבּוֹ יוֹרֵד וְסוֹתֵם, קָא מַשְׁמַע לָן דְּפָעֲמִים לֵיכָּא מִשּׁוּם פִּי תִקְרָה, וּמְפָרֵשׁ הֵיכִי דָּמֵי: (יב) **עַד שֶׁנִּשְׁאַר בַּאֲלַכְסוֹן אָסוּר.** דְּבָזֶה (יז) שֶׁאֵין הַקָּרוֹי שָׁוֶה, לֹא אָמְרִינַן פִּי תִקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם: (יג) **אֲפִלּוּ בְּיוֹתֵר מֵעֶשֶׂר.** [א]וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה זֶה גַּם כֵּן (יח) בְּמִלֹּא כָּל הַכֹּתֶל, שֶׁלֹּא נִשְׁאֲרוּ גְּפוּפִין כְּלָל. וְהִנֵּה בְּדִבְרֵי הַמְחַבֵּר לֹא נִתְבָּאֵר אִם דַּוְקָא כְּשֶׁהוּא בְּדָפָן אֶחָד כְּשֶׁהוּא פָּרוּץ אָמְרִינַן פִּי תִקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם אוֹ אֲפִלּוּ בִּשְׁתֵּי דְּפָנוֹת, מִשּׁוּם דְּלֹא פְּסִיקָא לֵיהּ דָּבָר זֶה כְּדִמְשַׁמַע בְּבֵית יוֹסֵף, אָכֵן הָרַמְ"א בְּהַגָּהָתוֹ הֶעְתִּיק לְדִינָא דִּבְרֵי הַטּוּר דְּסָתַם כְּשִׁיטַת הַפּוֹסְקִים דִּסְבִירָא לְהוּ דַּאֲפִלּוּ פָּרוּץ שְׁתֵּי מְחִיצוֹת אָמְרִינַן פִּי תִקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם, וּכְדִלְקַמֵּיהּ: (יד) **שֶׁלֹּא מֻשְׁפָּע.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּלֹא אָמְרִינַן דְּיוֹרֵד וְסוֹתֵם, רַק כְּשֶׁהַתִּקְרָה חָלָק, (יט) אֲבָל לֹא כְּשֶׁהוּא מֻשְׁפָּע כְּעֵין גַּגִּין שֶׁלָּנוּ שֶׁעוֹמְדִים בְּשִׁפּוּעַ, אִם לֹא הָיָה תִּקְרָה תַּחְתֶּיהָ: (טו) **וְיֵשׁ אוֹמְרִים וְכוּ'.** וְכֵן הֲלָכָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה ויש): (טז) **דְּבָעִינַן וְכוּ' אַרְבָּעָה טְפָחִים.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאִז אָמְרִינַן פִּי תִקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם, וְלֹא דָּמֵי לְקוֹרַת מָבוֹי בְּעָלְמָא דְּסָגֵי בְּטֶפַח, דְּקוֹרַת מָבוֹי אֵינוֹ אֶלָּא לְהַכְּירָא בְּעָלְמָא, אֲבָל כָּל הֵיכִי דְּבָעִינַן מְחִיצָה אָז צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא בָּהּ דַּוְקָא אַרְבָּעָה טְפָחִים, וְאָז אָמְרִינַן פִּי תִקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם: (יז) **אִם יֵשׁ כָּאן שְׁתֵּי מְחִיצוֹת שְׁלֵמוֹת.** פָּרוּשׁ, וְהַמְּחִיצוֹת הַנִּסְתָּרִים נִשְׁאָר עֲלֵיהֶם הַקָּרוֹי, שֶׁלֹּא נִסְתַּר עִמָּהֶם: (יח) **זוֹ כְּנֶגֶד זוֹ לֹא.** דְּאָז הֲלֹא נִרְאֶה מְפֻלָּשׁ וְאֵין פִּי תִקְרָה מוֹעִיל לָזֶה:

בֵּאוּר הֲלָכָה

אַמּוֹת שָׁם פֶּתַח עָלָיו, וּרְשׁוּת הַיָּחִיד הוּא, אֲבָל יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר, דְּאֵין דֶּרֶךְ עוֹלָם לַעֲשׂוֹת פֶּתַח רָחָב יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת, פִּרְצָה הוּא וְאָסוּר לְטַלְטֵל לְשָׁם מִן הַבַּיִת, וְגַם מִשָּׁם לִרְשׁוּת הָרַבִּים אָסוּר דְּשֵׁם כַּרְמְלִית עָלָיו. וְהִנֵּה כָּאן מְפֹרָשׁ הַמְחַבֵּר דִּין חָצֵר דְּמִסְתְּמָא אֵינוֹ מִקְרֶה מִלְּמַעְלָה וְלֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר פִּי תִקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם, וּבְסֵיפָא מְפֹרָשׁ דִּין בַּיִת שֶׁהַמִּקְרֶה דְּאִיכָּא לְמֵימַר בּוֹ פִּי תִקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם, וּכְמוֹ שֶׁיְּבֹאַר לְקַמֵּיהּ:

*** עַד שֶׁנִּשְׁאַר בַּאֲלַכְסוֹן אָסוּר. אֲבָל אִם הַקָּרוֹי לֹא נִפְרַץ וְעוֹדֵף עַל מְקוֹם הַפִּרְצָה, אָמְרִינַן דְּיוֹרֵד וְסוֹתֵם עַד לְמִטָּה בָּאָרֶץ:**

*** וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּבָעִינַן גַּם כֵּן בְּרוֹחַב הַקָּרוֹי אַרְבָּעָה טְפָחִים. כָּתַב בִּלְשׁוֹן 'וְיֵשׁ אוֹמְרִים' מִשּׁוּם דְּמִסְתְּמִית הַמְחַבֵּר בָּזֶה מַשְׁמַע דְּדַעְתּוֹ כְּדַעַת** רַשׁ"י (עירובין פו. ד"ה קורה) **דַּאֲפִלּוּ אֵין בְּקוֹרָה אַרְבָּעָה אָמְרִינַן פִּי תִקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם.** וּבֶאֱמֶת כָּתַב כֵּן בְּעַצְמוֹ בְּבֵית יוֹסֵף, דְּמִסְתִּימַת הָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק י"ז מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת בְּדִין ל"ה גַּבֵּי קוֹרָה, שָׁם מַשְׁמַע גַּם כֵּן דְּסוֹבֵר כְּרַשׁ"י וְהָכִי נָקְטִינַן. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. **וְהָרַמְ"א אַזִּיל לְשִׁיטָתוֹ בְּמַה שֶׁכָּתַב בְּדִרְכֵי מֹשֶׁה** (סק"ב) **דְּאֵין לְדַחוֹת דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת** (שם ד"ה קורה) **וְהָרֹא"שׁ** (שם פ"ח סי"ז) **וְהַסַּמַ"ג** (עירובין רמד ע"ג) **וְהַטּוּר** מַחֲמַת דִּבְרֵי רַשׁ"י וְהָרַמְבַּ"ם, וְכֵן סָתַם הָרַמְ"א לְעֵיל בְּסִימָן שמ"ו סָעִיף ג' בַּהֲגָהָה"ה. **וַאֲנִי מָצָאתִי עוֹד פּוֹסְקִים דְּעוֹמְדִים בִּשִׁיטָה זוֹ שֶׁל הַתּוֹסָפוֹת וְהָרֹא"שׁ וכו',** הֲלֹא הַמָּה הַמָּאוֹר (ד"ה וקורה) וְהָרַמְבַּ"ן (שם) בְּפֶרֶק כֵּיצַד מְשַׁתַּתְּפִין (כח:), וְכֵן מַשְׁמַע גַּם כֵּן בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ"א (ד"ה ה"ג רש"י) וְהָרִיטְבָּ"א [בְּדַף פ"ו (ד"ה והא דאמר), עַיֵּן שָׁם] **וְעַל כֵּן אֵין לְזוּז מִדִּבְרֵי הָרַמְ"א.** וּלְדַעַת בַּעֲלֵי שִׁיטָה זוֹ אֲפִלּוּ הָיָה בִּשְׁלֹשָׁה רוּחוֹת מְחִיצוֹת גְּמוּרוֹת, גַּם כֵּן אֵין אוֹמְרִים עַל מְחִיצָה רְבִיעִית פִּי תִקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה רֹחַב הַקָּרוֹי אַרְבָּעָה טְפָחִים [כֵּן מַשְׁמַע בְּתוֹסָפוֹת שָׁם דַּף פ"ו (ע"ב) דְּבוּר הַמַּתְחִיל קוֹרָה וּבְרֹא"שׁ שָׁם (סי' ז), עַיֵּן שָׁם]. **וְדַע עוֹד דְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם** (פי"ז הל"ה), **דְּפִי תִקְרָה לָא מְהַנֵּי, רַק שֶׁיִּהְיֶה מַתִּיר לְטַלְטֵל בְּתוֹכוֹ, אֲבָל לֹא נַעֲשָׂה רְשׁוּת הַיָּחִיד גָּמוּר עַל יְדֵי זֶה, וְהַזּוֹרֵק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכָהּ פָּטוּר, וְהָרַאֲבַ"ד** (שם) **פָּלִיג עַל זֶה, וְכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת הַתּוֹסָפוֹת** (פו. ד"ה קורה) **וְהָרֹא"שׁ** (פ"ח סי' ז) **דְּפִי תִקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם הוּא מִדְּאוֹרַיְתָא,** וְהָעִתִּיקוּ דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת גַּם הָרַשְׁבָּ"א (פו: ד"ה אלא הא דאמר) וְהָרִיטְבָּ"א (פו: ד"ה והא דאמר) בְּחִדּוּשֵׁיהֶם:

*** וְאָמְרִינַן פִּי תִקְרָה וְכוּ' אֲפִלּוּ בִּשְׁתֵּי מְחִיצוֹת וְכוּ'.** גַּם זֶה לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא בְּשֶׁהָיָה הַפֶּתַח מְפֻלָּשׁ, דְּאָז הֲרֵי הוּא כְּמִי שֶׁאֵין שָׁם כְּלָל, אֲבָל אִם הָיָה הַפֶּתַח סָתוּם אֲפִלּוּ בְּמַשֶּׂהוּ, אֲפִלּוּ הָכִי הוּא בְּחֶזְקַת מְחִיצָה שְׁלֵמָה, וְאֵין פִּי תִקְרָה מוֹעִיל לָזֶה:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יב) דְּהָא לְכַמָּה פּוֹסְקִים רְשׁוּת הָרַבִּים שָׁלָנוּ גַּם כֵּן רְשׁוּת הָרַבִּים הוּא מִן הַתּוֹרָה וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן שמ"ה סָעִיף ז', עַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כג, ועיין בביה"ל שם ד"ה ר"א ד"ה שאין): (יג) מֵאַמַר מָרְדְּכַי (סק"ב): (יד) וְהַטַּעַם, דְּכֵינָן דְּפָרוּץ מֻרְבֶּה, נִתְבַּטֵּל הָעוֹמֵד לְגַבֵּיהּ, וְאִם כֵּן לֹא נִשְׁאַר בָּהֶחָצֵר אֶלָּא שְׁנֵי כְתָלִים וְאֵין שָׁם רְשׁוּת הַיָּחִיד עָלֶיהָ: (טו) גְּמָרָא (ו.): (טז) הָרַשְׁבָּ"א בְּחִדּוּשָׁיו דף ו' (ד"ה אמר רב הונא) בְּשֵׁם הָרַאֲבַ"ד וְהִסְכִּים עִמּוֹ, עַיֵּן שָׁם: (יז) וְהַטַּעַם, דְּעַל יְדֵי פִּי תִקְרָה נַעֲשָׂה לְמִטָּה הֶחָלֵל כְּפֶתַח בְּעָלְמָא, וּפִתְחָא לָא הֲוֵי בְּקֶרֶן זָוִית וְכַנַּ"ל [הָרֹא"שׁ (צדי: ד"ה במאי)]: (יח) כֵּן מוּכָח מִקְּלִינַן אַף בְּמֻשְׁפָּע, אֲבָל לֹא בְּעָלְמָא:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (ס"ה) כתב: אבל פתח שאינו קרן זוית אומרים בה פי תקרה יורד וסותם אפילו היא יתירה מעשר ורק שאינה במילואה, ויש אומרים שאפילו היא במילואה וכו' וכן עיקר, ואף על פי כן טוב לחוש לסברא הראשונה. **ב]** ובשו"ע הרב (שם) כתב: ואפילו נפרצו ב' מחיצות זו אצל זו במילואה ונשאר קירוי עליהם אומרים בו פי תקרה יורד וסותם אם נשאר שם ב' מחיצות דבוקות זו בזו.

עוז והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah